

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Q. 137. Quænam præterea opera censeantur servilia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

(nisi ex consuetudine, vel aliis justis causis excu-
sentur) quia intelliguntur nomine mercatus, &
qui prohibitus est *Cap. I. de Feriis*, ut docet *Bonac.*
ex *Suar. c. 13. & Fill. num. 180.*

III. Festo licet excommunicare, dispensare,
Judicem privatim informare, Advocatum
consulere, consilia conficere, eligere, &c. quia
non requirunt strepitum judicialem. v. *Bonac. l. c.*

A D D E N D A.

Q. 137. *Quanam præterea opera censentur servilia.* 574

R. Generatim loquendo, opus servile sic descri-
bitur: *Opus, quod commoditati corporis inservit, &*
à servis regulariter fieri solet; vel secundum Illsung
T. 5. n. 166: Actio, quæ quia vel immediatè in utili-
tatem corporis, vel corporis potius quàm animi viribus
efficitur, vulgaribus communiter hominibus
committi solet: Est tamen maximè habenda ratio
ustis & consuetudinis, nam servilitas operis
maximè pendet ab æstimatione hominum, uti
notant Tamb. & Ills. Nunc addi possunt sequentia:

§. 1. Lineas notis musicis solitas subjici seridè 575
& per se ducere, videtur servile, non tamen
notas scribere aut per accidens tales lineas ducere,
si quæ necessariæ sunt ad notas tum scribendas,
Tambur. L. 4. c. 3. §. 1. num. 7. Nec servilia sunt,
rationes inire vel computus, nec designare in charta
opus alteri fabricandum, Sanch. in Conf. L. 5.
c. 2. D. 14. Castrop. T. 7. D. 2. P. 5. n. 4. Tamb. supra.

§. 2. Servile est ex proposito reficere retia; item 576
retia magno nisu & labore per longum tempus
attrahere, hinc ut liceant similia, fieri debent
finè magno apparatu, *Tambur. num. 9. & §. 2. num. 23.*
Venatio autem & aucupium, quamvis fiant
lucri causâ & ex officio, si fiant finè magno appa-
ratu, die festo licent, quia sunt opera secundum se

communis liberis & servis, *Sanct.* suprâ, idem dicens de piscatione, quæ fit arundine, & *Dub. 6.* universaliter dicit, omne opus, quod licitum est die festo vel ex se vel ex necessitate vel ex consuetudine, etiam esse licitum, quamvis fiat ob lucrum, nam non ideo fit servile, nec ideo definit necessitas aut Jus faciendi, quod habetur per usum: sculperetamen in cera, creta, gypso, est servile, uti habet communis cum *Tambur. §. 1. num. 10.*

577 §. 3. *Tamb.* n. 11. & *Ills.* suprâ dicunt licitum esse iter facere in lectica ab hominibus portata, sed dicendum videtur id esse illicitum, quia illa portatio lecticæ est opus servile, ergo non licet, nisi excuset necessitas vel alia causa: Et frustra citat *Tamb.* pro sua sententia *Castrop. P. 5. n. 12.* Item *Bonac. hic D. 5. p. 2. n. 25,* nam *Castrop.* loquitur tantum de lectica ab animalibus portata: *Bonac.* autem tantum dicit licitum esse parare ea, quæ necessaria sunt ad Diurnum deportandum, aut ferre secum necessaria ad usum itineris, uti cibum, vestes &c: hæc enim accessoria sunt itineri de se licito in die festo.

578 §. 4. Simpliciter loquendo licita est occupatio modicissimæ applicationis, hinc si cooperatio cum animalibus, ventis, aqua, igne &c. nullam vel modicam habeat applicationem, est licitum illis cooperari; & ita licitum est voce, strepitu, baculo excitare animal ferens onus, molere, distillare die festo. Quod si notabilis applicatio vel cooperatio servilis requireretur, ut si onus esset sæpius imponendum, deponendum; animal sæpius exuendum; induendum; mola sæpe obvertenda; ligna findenda ad alendum ignem &c. foret illicitum, *Tamb. n. 14.*

579 §. 5. Illicitum est die festo imponere laborem hæreticis, hi enim illo *Ecclésiæ* Præcepto tenentur: probabilius tamen est cum *Laym. L. 1. T. 4. c. 9. n. 3.*

& Diana P. 5. T. 14. R. 7. imponi posse perpetuò
 amentibus, item infidelibus vel Catechumenis, uti
 docet idem Diana cum Gran, quia hi, cum non sint
 baptizati, non sunt Ecclesiæ subditi, nec illius
 Præceptis obligantur: attamen etiam probabile
 videtur cum Tamb, n. 16. id non licere, licet enim
 hi die festo possint laborare, si suâ sponte velint,
 ob rationem datam, non ideo licebit alteri,
 qui Præceptis Ecclesiæ tenetur, imponere laborem,
 quia huic moraliter imputaretur labor & inhono-
 ratio diei: Hanc sententiam non putat probabilem
 Illsung suprâ, 1. Quia qui mandat puero rationis
 incapaci die Veneris carnes comedere, vel die festo
 non audire Missam, non peccat, ergo similiter hic. 2.
 Qui die festo sine sua cooperatione facit per equos
 molam circumagi, non peccat, ergo similiter hic. 3.
 Lex sanctificandi diem festum imponit obligatio-
 nem personalem, ergo uti non satisfacit Legi,
 qui die festo audit Missam per alium, jubendo
 illum audire, sic non facit contra Legem, qui
 in propria persona non laborat. 4. Ad do pro Illsung,
 qui jubet dispensatum laborare, non peccat, ergo
 nec peccat, qui jubet laborare non subjectum Legi.
 R. Hæc dici probabilis, sed non concludunt certò:
 Ad 1. N. conseq: Quia mandans ista, non ideo
 censetur carnes comedere aut negligere Missam:
 è contrâ mandans laborare die festo, censetur
 per illos laborare tanquam per instrumenta. Ad 2.
 etiam N. conseq: quia equi aut alia irrationalia
 non sunt de se apta sanctificare aut profanare diem,
 si enim fluvius exundans toto die festo evolvat
 arenas ad litus, nemo dicet profanari Festum:
 è contrâ homines sunt instrumenta rationalia
 de se apta sanctificare vel profanare diem festum,

qui enim videret etiam infideles die festo laborantes, diceret, non colunt diem, uti vult Ecclesia; atque in his multum tribuendum est existimationi hominum, uti fatetur *Illsung. Ad 3.* Si argumentum valet, ergo nec facit contra Legem, qui mandat Fideli, ut laboret, quia nec per illum potest audire Missam: itaque *N. conseq.* quia licet ipse non laboret, tamen ipsi imputatur labor alienus & inhonoratio diei fit moraliter ipsius. *Ad 4. N. Conseq.* quia pro dispensato est positiva concessio Ecclesie, quæ facit laborem non censi inhonorativum diei: è contra vult Ecclesia etiam infideles abstinere, quamvis eis imperare non possit.

380 Q. 138. *An peccet mortaliter, qui die festo mandat sex famulis, ut singuli unâ horâ laborent.*

§. 1. Si mandet, ut laborent simul, secluso scandalo est veniale tantum, quia non est una gravis inhonoratio Festi, sed sex leves: è contra si mandet, ut laborent successivè, *Sanch. Bonac. Castrop. Ovied. Trull. Dian. Pasq. Herinx de pecc. D. 7. n. 50. Tambur. §. 2. n. 1.* *Illsung* suprâ aliique communiùs adhuc excusant mandantem à mortali, 1. Quia singuli laborantes peccant tantum venialiter, ergo & mandans: 2. Quia labores illi non possunt moraliter coalescere, cum exercentur à diversis personis habentibus diversas obligationes personales ab invicem independentes: 3. Quia qui in die Jejunii sex hominibus suadet, ut parum comedant, non peccat graviter, quamvis parva illa, quæ à singulis sumuntur, essent materia gravis transgressionis, si ab uno sumerentur, ergo idem est hic.

381 §. 2. Spectatâ ratione videtur probabilius talem mandantem peccare mortaliter, ita *Arsele. T. 2. P. 2. T. 5. c. 3. §. 1. q. 4;* nam 1. Mandans censetur ipsemet principaliter laborare per notabilem diei